

معنویت و سرطان پستان

فریده مصطفی‌زاده،^{*۱} معصومه رستم‌نژاد^{**۲}

چکیده :

زمینه و هدف: سرطان پستان یکی از شایع‌ترین سرطان‌های سنین باروری زنان می‌باشد که باعث مرگ و میر در بین زنان می‌شود. با تشخیص این سرطان زنان عکس‌العمل‌های مختلفی از خود نشان می‌دهند که برای تطابق با این عکس‌العمل‌ها یکی از بهترین راهکارها نیایش و تمسک به ریسمان الهی به‌شمار می‌رود. هدف از این مقاله مروری، بررسی تأثیر معنویت و نیایش در مبتلایان به سرطان پستان می‌باشد.

مواد و روش‌ها: این پژوهش مروری با استفاده از بررسی سایت‌های مختلف علمی و پژوهشی از جمله (Springer، MD consult، Elsevier، Ovid و ...) با استفاده از کلید واژه‌های (Breast Cancer، Prayer، Spirituality) انجام شده و از بین مقالات متعدد، مقالات مربوط استخراج و مورد بررسی قرار گرفته است.

نتیجه‌گیری: تمامی مطالعات مورد بررسی نشان داده‌اند که رویکرد معنویت و نیایش در تمام ادیان و مذاهب مختلف و در بین تمام اقوام دنیا باعث ارتقاء سطح سلامت جسمی و روانی زنان مبتلا به سرطان پستان می‌شود و پیشنهاد می‌شود که مبتلایان از این ابزار مهم برای تطابق با بیماری‌شان استفاده نمایند.

واژه‌های کلیدی: عبادت، معنویت، سرطان پستان

زمینه و هدف

در حال حاضر سرطان به عنوان یکی از مهمترین مشکلات جوامع بشری شناخته شده است که رو به رشد و افزایش می‌باشد. سرطان پستان یکی از شایع‌ترین انواع سرطان در بین زنان سراسر دنیا و یکی از علل عمده مرگ و میر زنان (در برخی کشورها علت اول مرگ زنان) به ویژه در سنین باروری به‌شمار می‌رود. بر اساس آمار جهانی احتمال وقوع این سرطان سالانه ۲۰-۳۰ هزار نفر برآورد شده که این آمار در ایران به یک نفر از هر ۱۰-۱۲ زن می‌رسد (۲۱/۴٪)، طبق مطالعات انجام شده در ایران سرطان پستان اولین سرطان شایع در بین زنان ایرانی به‌شمار می‌رود.^۱ در آمریکا سرطان پستان شایع‌ترین سرطان در بین زنان به‌شمار می‌رود که تخمین زده می‌شود سالانه ۲۱۲۴۰ مورد به این بیماری مبتلا شده و از عوارض جسمی و روانی این بیماری رنج می‌برند.^۲ در فرانسه سالانه ۴۱۰۰۰ مورد جدید سرطان پستان تشخیص داده می‌شود و ۱۱۰۰۰ زن به علت این بیماری جان خود را از دست می‌دهند.^۳ در مطالعه‌ای در هنگ کنگ شیوع سرطان پستان ۱/۲۲ و در کشور عمان ۱۳/۷٪ و در

عربستان سعودی ۱۹/۱٪ گزارش شده است.^۱ سرطان پستان در زنان باعث ایجاد عوارض در ابعاد مختلف زندگی آنها می‌شود به طوری که تشخیص سرطان باعث به هم خوردن تعادل روانی فرد شده و ارتباطات فردی، خانوادگی، اجتماعی و ... وی را بهم ریخته و در کل کیفیت زندگی فرد را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد. مطالعات متعددی نشان داده‌اند که بعد از این که زن از ابتلا خود به بیماری سرطان با خبر می‌شود عکس‌العمل‌های مختلفی از جمله شوک، ناباروری، ترس، نگرانی، بی‌قراری، عصبانیت و احساس ناامیدی و یأس از خود نشان می‌دهد.^۴ برای تطابق پیدا کردن یک زن مبتلا به سرطان پستان با شرایط بحرانی پیش آمده راهکارهای مختلفی از جمله مشاوره‌های فردی، گروهی، خانوادگی و ... پیشنهاد شده که از بین این راهکارهای تطابقی می‌توان به نماز خواندن و عبادت کردن نیز اشاره نمود.^۵

نقش نیایش و نماز (ارتباط برقرار کردن با خالق) در ارتقاء سطح سلامت و بهبود کیفیت زندگی مبتلایان به انواع بیماری‌ها

نویسنده پاسخگو: فریده مصطفی‌زاده

Email: mostafazadeh@arums.ac.ir

* هیأت علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

** هیأت علمی مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

در مطالعه‌ای دیگر توسط فیروز و همکاران در سال ۱۹۹۹ یافته‌ها نشان دادند که مذهب و معنویت در زنانی که به تازگی تشخیص سرطان در آنها داده شده ابزار مهمی برای سازگاری با بیماریشان به‌شمار می‌رود.^{۱۳} مطالعه هندرسون و همکاران در ۲۰۰۳ بر روی زنان آفریقایی ساکن آمریکا که مبتلا به سرطان پستان بودند نشان داد که نیایش و ارتباط با خدا و سخن گفتن با خدا نقش عمده‌ای در سازگاری جسمی و روحی زنان با سرطان پستان اظهار داشتند که معنویت و عبادت باعث افزایش تطابق با بیماری در آنها می‌شود. همچنین آنها اظهار داشتند که ارتباط با خداوند و حرف زدن با او باعث آرام شدن و کاهش اضطراب آنها می‌شود. خداوند آنها را در تصمیم‌گیری‌های مربوط به بیماریشان یاری می‌کند و اظهار داشتند که ارتباط خود را با خداوند افزایش داده‌اند و این عبادت و گرایش به معنویت باعث تغییر در نگرش، عملکرد و رفتار اجتماعی آنها شده است و پیشنهاد کردند که پرستاران باید در حین حمایت و مراقبت از زنان مبتلا به سرطان پستان باید اطلاعات بیماران در مورد اثرات ارتباط با خداوند را افزایش دهند.^{۱۴، ۱۵}

در یک مطالعه در شیلی در سال ۲۰۰۶ نشان داده که استفاده از عبادت و افزایش وابستگی به خداوند به همراه حمایت روانی و اجتماعی باعث افزایش وابستگی به زندگی می‌شود و برای کنترل سرطان بیماران بسیار کمک‌کننده می‌باشد و پژوهشگران پیشنهاد کردند پرسنل بهداشتی و پزشکان علاوه بر درمان سرطان پستان و ارتقاء کیفیت زندگی زنان مبتلا باید برنامه ریزی لازم را برای استفاده زنان از عبادت انجام دهند.^{۱۶} هامیلتون و همکاران در سال ۲۰۰۷ نشان دادند که با استفاده از یاد خداوند در گروه مبتلا به سرطان پستان احساس آنها را نسبت به زندگی، دوستان، خانواده و بستگان افزایش می‌دهد و پیشنهاد کردند که گروه پزشکی می‌توانند با استفاده از نماز و عبادت و یاد خداوند احساس شادابی و سرزندگی را در زنان مبتلا افزایش دهند.^{۱۷} مطالعه‌ای دیگر توسط رضایی (۱۳۸۵) در دانشگاه کاشان نشان داده که فعالیت‌های مذهبی و نماز خواندن در ۶۷ بیمار مبتلا به سرطان پستان باعث ارتقاء سطح سلامت زنان شده بود و پیشنهاد کرده‌اند که با گروه پزشکی و پرستاران با تشویق بیماران برای نماز خواندن بیمار در ارتقاء سطح سلامت بیماران گام‌های بیشتری بردارند.^{۱۸}

احکام اسلامی و سرطان پستان

یکی از عوامل خطر ساز مهم برای سرطان پستان که در کتب علمی و مقالات به آن اشاره شده، عدم شیردهی از پستان می‌باشد.

از جمله سرطان‌ها در کل مذاهب دنیا شناخته شده و پرسنل بهداشتی و درمانی از آن به‌صورت گسترده به عنوان یک ابزار مهم در ارتقاء سطح سلامت جسمی و روحی بیماران خود سود می‌برند.^۶

نتایج مطالعات مختلفی نشان داده که معنویت و نماز خواندن یکی از بهترین روش‌های تطابقی برای حل مشکلات ناشی از بیماری‌های مزمن از جمله سرطان‌ها به‌شمار می‌رود و درصد بالایی از عبادت و راز و نیاز با خداوند در بین بیماران آمریکایی ثبت شد است. به‌طوری‌که نتیجه یک مطالعه مربوط به اثر عبادت و معنویت در کیفیت زندگی بیماران نشان داده که در ۸۳٪ موارد عبادت و راز و نیاز با خداوند باعث اثرات مثبت بر روی فعالیت‌های فیزیکی و ارتقاء سطح سلامت افراد بیمار شده بود.^۷ مطالعه هبرت و همکاران در سال ۲۰۰۶ نشان داده که عبادت کردن در ۹۲٪ موارد باعث ارتقاء سلامت روانی افراد بیمار می‌شود.^۸

نتایج مطالعات متعددی نشان داده‌اند که نماز خواندن و ارتباط برقرار کردن با خداوند یک استراتژی بسیار موثر شخصی برای پیروز شدن بر مشکلات ناشی از سرطان در افراد مبتلا به حساب می‌آید و افراد مبتلا به سرطان با روی آوردن به عبادت و ارتباط با خداوند متعال به راحتی می‌توانند با علایم افسردگی، اضطراب و عوارض جسمی و حتی عوارض جانبی داروهای مصرفی در بدن خود مقابله نمایند. در مطالعه فوق همچنین اشاره شده که نماز خواندن باعث ارتقاء سطح سلامت روانی و جسمی افراد مبتلا به انواع بیماری‌ها از جمله بیماری‌های کلیوی مزمن، ایدز، آرتریت و کم‌خونی داسی شکل می‌شود.^۹

در مطالعه‌ای بر روی ۲۵ مرکز بیمارستانی مربوط به سرطان نشان داده شد که ۸۴٪ از بیماران برای تطابق با بیماریشان نماز می‌خوانند و در مطالعه‌ای دیگر در ۵۹ مرکز سرطانی نشان داده که از نماز (ارتباط با خداوند) می‌توان به عنوان ابزاری مهم و موثر در ایجاد تطابق جسمی و روانی بین بیمار و بیماری استفاده نمود.^{۱۰} در مطالعه‌ای دیگر در ۷۹ بیمار سرطانی نشان داده که ۴۴٪ از نمونه‌ها از نماز و نیایش برای کنترل و کاهش اضطراب و نگرانی خود استفاده می‌کنند.^{۱۱} در مطالعه‌ای لیوین در سال ۲۰۰۸ نشان داد که نماز باعث ارتقاء سطح کیفیت زندگی مبتلایان به سرطان سینه و افزایش طول عمر زنان مبتلا می‌شود و نشان داد ۸۱٪ بیماران با نماز و عبادت احساس مثبتی نسبت به سرطان سینه پیدا کرده و براحتی با آن تطابق پیدا می‌کنند.^{۱۲}

اهمیت ازدواج پیامبر اکرم (ص) فرمود: «من تزوج احرز نصف دینه» هر کس ازدواج کند نیمی از دین خود را حفظ کرده است.^{۲۲} آیات صریح قرآن کریم مبین این است که در شریعت اسلامی تنهایی و مجرد نهی شده و همواره تشویق به ازدواج شده، در قرآن کریم می‌خوانیم: «وانکحوا لایامی منکم و الصالحین من عبادکم و امائکم، نور ۳۲».^{۲۴}

یکی دیگر از ریسک فاکتورهای سرطان پستان، مصرف مشروبات الکلی است.^{۲۵}

در اسلام حرمت مصرف مشروبات الکلی از ضروریات دین است و از مجموع آیات و روایات ائمه معصومین به‌خوبی متوجه می‌شویم که حرمت شراب از احکام معروف اسلام بوده و در همان سال‌های آغازین بعثت پیامبر (ص)، به دستور خداوند تعالی ممنوع شده است، در قرآن کریم صراحتاً در آیه ۲۱۹ سوره بقره شرب خمر گناه کبیره ذکر شده (۲۶) و در آیه ۹۰ سوره مائده شرب خمر ممنوع شده است.^{۲۷} همچنین احادیث زیادی از ائمه اطهار در مذمت و منع شرب خمر آمده، منجمله امام صادق (ع) فرمود: «شراب ام الخبائث و منشأ همه نوع شر و فساد است».^{۲۸}

خلاصه اینکه با تأمل و تعقل در آمیزه‌های اسلامی و احکام دینی، عظمت خالق هستی بیشتر نمایانگر می‌شود، چرا که در می‌یابیم که تمامی قوانین الهی مطابق با فطرت و قوانین آفرینش و مایه آرامش و کمال جسم و روح انسانهاست و مسلماً با پیروی از احکام و دستورات دینی می‌توان از بسیاری از بیماری‌ها منجمله سرطان پیشگیری کرد.

نتیجه‌گیری

معنویت و دعا کردن و ارتباط با خداوند (نماز خواندن) باعث ایجاد آرامش و امیدواری و ارتقاء سطح ارتباطات فردی اجتماعی و در نهایت ارتقاء سطح سلامت و احساس سلامت در مبتلایان به سرطان پستان شده و کیفیت زندگی مبتلایان به سرطان پستان با عبادت و معنویت افزایش می‌یابد.^{۲۹} همچنین پیروی از احکام و قوانین الهی باعث پیشگیری از بسیاری از امراض منجمله سرطان پستان می‌شود.

در حالی‌که در دهه‌های اخیر به دنبال دستیابی مجامع علمی جهان نسبت به اهمیت و نقش شیر مادر در تأمین سلامت و بقا کودکان، ترویج تغذیه با شیر مادر مورد توجه قرار گرفته، اما متجاوز از ۱۴ قرن است که در آمیزه‌های اسلامی با جامع‌ترین و زیباترین انگیزش‌ها، به این مهم تأکید شده است. در قرآن کریم حداقل هشت بار به طور مستقیم به شیر مادر اشاره شده است و در روایات معصومان (ع) نیز توصیه‌های فراوانی در مورد شیر دادن و حتی آداب آن وجود دارد. در آیه ۲۳۳ سوره بقره حق شیردادن متعلق به مادر است و این حق را نمی‌توان از او سلب کرد و بر همین اساس نیز در حقوق اسلامی حق حضانت کودک را در دوران شیرخوارگی به مادر می‌دهند.^{۱۹} در حدیثی از پیامبر اکرم (ص) نیز آمده که: «شیر مادر بی نظیر است» و یا در روایتی دیگر از ائمه معصومین برای مادر شیرده اجر مجاهد در راه خدا منظور شده و این حاکی از اهمیت و ارزش والای تغذیه با شیر مادر است.^{۲۱}

از دیگر عوامل دخیل در سرطان پستان طول مدت شیردهی است که در آیات و روایات این مسئله نیز مورد توجه قرار گرفته است. بر اساس آیه ۲۳۳ سوره بقره (۱۹) و آیه ۱۴ سوره لقمان (۲۱) یک دوره شیردهی کامل ۲۴ ماه است. همچنین با استنباط از آیه ۱۵ سوره احقاف حداقل مدت شیردهی برای کودکی که ۹ ماه کامل دوران جنینی را پشت سر گذاشته، ۲۱ ماه است.^{۲۲} برخی از پژوهشگران از همین آیه به عنوان مصداق ضرورت فاصله گذاری منطقی بین فرزندان یاد می‌کنند.

از دیگر عوامل زمینه‌ساز سرطان پستان شیردهی در سنین بالا، مجرد و عدم ازدواج است.

در اسلام ازدواج یک سنت الهی است، را که پیامبر اکرم (ص) فرمود: «النکاح سنتی فمن رغب عن سنتی فلیس منی» ازدواج سنت من است پس هر کس از سنت من روی گردان شود از من نیست.^{۲۳}

اسلام با در نظر گرفتن فطرت و سرشت انسان از یک سو و توجه به مصالح فردی و اجتماعی از سوی دیگر ازدواج را به عنوان بهترین و مناسبترین راهکار عملی بر می‌گزیند. در

Abstract:**Spirituality and breast cancer**

Mostafazadeh F. Msc.,* Rostamneshad M. Msc.*

Introduction & Objective: Breast cancer is one of the most common cancers in women of reproductive age. Women diagnosed with this cancer, may show various reactions. The purpose of this review article is to review the effects of spirituality and prayer in breast cancer effects patients.

Methods: This article reviews some scientific sites (such as springer, ovid, Elsevier, ...) using key words (spirituality, prayer, breast cancer) to find about effects of prayer and faith on breast cancer patients.

Conclusion: All studies reviewed have strongly shown direct relation between faith and spirituality and coping with breast cancer.

Key Words: *Worship, spirituality, Breast Cancer*

* Lecture in midwifery, Ardabil University of Medical Sciences, Ardabil, Iran.

** Lecture in midwifery, Ardabil University of Medical Sciences, Ardabil, Iran.

References:

- Shahnazavi M, Taavoni S. B.C histoy and prevention IJCP, 2008; 1(1):14.
- Levine EE, yoo G, Avivc, Ewing C, Au A. Ethnicity and spirituality in Breast cancer Survivors. J cancer surviv. 2007 sep; 1(3):212-250.
- Rochoford, Rouse J. How to reduce the Incidence of breast Cancer. Bull Acad Nat Med. 2008 Jan; 192(1): 161-79.
- Garmaznpzhads, Jakav A, sharifi M. Breast cancer emotional aspects: (Helping methods in expressing problem). IJCP. 2003; 1(1): 28-29.
- Mary LS vachon. Manning, spirituality and wellness in cancer survivors. Seminars in oncology Nursing. 2003; 24(3):110-112.
- Rezaei M, Adib-hajbaghery M, seyed fatemi N, Hoseini F. prayer in Iranian patient under going chemotherapy. Complementary Therapies in Clinical practice. 2008;14:90-97.
- Taylor E. Promoting spiritual health in home health care. Home health care. 2009 June; 26(6): 367-374.
- Hebert RS. Weinstein E, Martive Lmand schuh R. Religion, spirituality and the well being of in formal caregivers: A review, critique and research prospectus. Aging and mental health. 2006; 10: 496-520.
- Taylor, E. Use of prayer among person with cancer. Holist Nurs pract. 2002;10(3):46-60.
- Sandstorm KE, Matinson IM. Patient's spiritual coping strategies: A Stay of nurse and patient perspective. Uncoil Nurse Forum. 1997; 14(2):41-46.
- Levin JS. How prayer health: Alternative they health Med. 1996; 2(1):66-73.
- Levin EG, Aviv G, yoo G, Ewing C, AuA. The benefits of prayer on mood and well being on breast cancer. Survivors. Support cave cancer; 2008 Jul 17:170-175.
- Fhers s, Moly RC. Coping with breast cancer in later life: the role of religious faith. Psycho oncology, 1999 sep-oct; 8(5):408-416.
- Henderson PD, Gore su, Davis BL, Condon EH. African Awivican women coping with Breast cancer: a qualitive analysis. Oncol Nurse Forum. 2003 Jul-Aug; 30(4):641-7.
- Gibson LM, Hendricks CS. Integrative review of spring of spirituality in African-American breast cancer survivors. ABNFJ; 2006. spring; 17(2):67-72.
- Choumanova I, wanat S, Barrett R, koopmanc. Religion and spirituality in coping with Breast cancer: Perspective of chi lea women. Breast J, 2006 Jul-Aug; 12(4): 349-52.
- Hamilton JB, Pouer BD, pollard AB, Lee KJ, Felton AM. Spirituality among African American cancer survivors. Having personal velation ship with God. Cancer Nurse. 2007 Jul-Agu; 30(4):309-16.
- Rezaei M, Habibi A. Prayer activity in Breast cancer patient undergoing chemotherapy referred to Imam cancer institute in 1385. IJCP. 2008, Feb; 1(1):29.
- سوره بقره آیه ۲۳۳.
- احمری طهران، هدی. صیدی معصومه. عابدینی زهرا. بررسی آگاهی و نگرش زنان باردار نسبت به تعالیم بهداشتی اسلام در دوران بارداری و شیردهی مراجعه کننده به مراکز بهداشتی و درمانی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی ایران. سال ۱۳۸۴. مجله علوم پزشکی شهرکرد. بهار ۱۳۸۶، شماره ۱، ۳۷-۲۹.
- سوره لقمان آیه ۲۱.
- سوره احقاف، آیه ۱۵.
- ملت پرست محمد. دانستیهای بهداشتی برای زوج های جوان. ازدواج از دیدگاه اسلام. چاپ اول، انتشارات تهران، ۱۳۸۴. ص ۱۹-۱۵.
- سوره نور، آیه ۳۲.
- Hamajiman, Hivose k, Tajima K. Alchol, tobacco and Brost cancer. Collabovative veanalysis of Individual data from 53 epidemiological studies, including 500515 women with Breast cancer, 50067 women without the disease. Bry cancer (2002).87:pp:1234-1245.
- سوره بقره، آیه ۲۱۹.
- سورخ مائده، آیه ۹۰.
- کافی، جلد ۲، ص ۱۷.
- Richard J. Santen MD. Sellin MD. Breast cancer prevention. J of clinical Endocrinology and metabolism. 2007 Feb;33-39.

نویسنده مسئول: فریده مصطفی‌زاده

نوع مطالعه	نوع مطالعه
۲۱/	۲۱/
۲۱۰/	۲۱۰/
۲۱۵/	۲۱۵/
۲۱۶/	۲۱۶/
۲۱۷/	۲۱۷/
۲۱۸/	۲۱۸/
۲۱۹/	۲۱۹/
۲۲۰/	۲۲۰/